

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio prima. Vtrum Deus cognoscat mala.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

QVAESTIO PRIMA.

Vtrum Deus cognoscat mala.

Tho. 1. q. 14. art. 10.

Circa distinctionem istam primo quaeritur, vtrum deus cognoscat mala. Et videtur quod non, quia intellectus qui semper est in actu non cognoscit priuationem, vt innuitur tertio de anima, sed intellectus diuinus semper est in actu, ergo non cognoscit malum quod est quaedam priuatio.

2 Et confirmatur, quia si visus vel auditus semper essent in actu nunquam audiret cognosceret silentium, nec visus tenebras, ergo eodem modo est circa intellectum, quare &c.

3 Item omnis cognitio vel est causa rerum vel causata a rebus, sed scientia Dei nec est causa malorum (saltem culpae) nec causata ab eis, ergo &c.

4 Item intellectum est in intelligente, sed malum non est in Deo, ergo non est intellectum ab eo.

5 **IN CONTRARIUM** est quod dicitur Job. 11. Ipse nouit hominum vanitatem, & videns iniquitatem illorum nonne considerat? & in Psalmo, Delicta mea non sunt a te abscondita.

6 **RESPONSIO.** Circa quaestionem istam sic proceditur, quia primo ponitur quaedam communis distinctio de scientia Dei. Secundo ponitur illud in quo omnes moderni concordant. Tertio ponitur illud in quo quidam discordant inquirendo quid sit verum.

7 **QVANTVM** ad primum sciendum est, quod scientia Dei, quantum sit vna secundum rem, accipitur tamen tribus modis. dicitur enim scientia simplicis notitiae, visionis & approbationis. Scientia simplicis notitiae dicitur illa qua deus scit omnia quae sunt, fuerunt vel erunt, vel possibilis sunt secundum infinitatem diuinæ potentiae. Scientia vero visionis dicitur eadem scientia, in quantum est eorum quae sunt secundum aliquam differentiam temporis solum, quae pro tanto dicitur scientia visionis, quia apud nos ea quae videntur habent esse distinctum extra videntem: propter quod ea quae a Deo procedunt in esse proprio quod habent in sua natura praeter esse quod habent in Deo tanquam in causa dicuntur pertinere ad scientiam visionis. Scientia autem approbationis dicitur quae est eorum in quibus diuina voluntas sibi concipit, & haec sunt bona, & mala poenae quatenus sortiuntur ratione boni moralis, & per oppositum dicitur necesse mala culpae, quia ea reprobat tanquam a bonitate sua discordantia. Si ergo quaestio intellegatur de malis culpae & de scientia approbationis, patet quod deus nescit mala culpae, quia ea non approbat, sed reprobat & punit: & secundum hoc dicitur ab Abach. 1. mundi sunt oculi tui ne videant malum, & ad iniquitatem respicere non poteris, & fatuus virginitus dicitur Mar. 25. Nescio vos: sed quia sic scire vel nescire nimis est iurisdicte sumptum, ideo deducatur quaestio in scientia simplicis notitiae ac visionis. Haec tantum de primo.

8 **QVANTVM** ad secundum sciendum est quod omnes moderni concedunt quod deus cognoscit malum, cuius ratio est, quia deus cognoscit partes vniuersi & habitudines earum, sed inter partes vniuersi talis est habitudo quod generatio vnius est corruptio alterius, in corruptione autem consistit malum poenae quo ad animata, & malum naturae quo ad omnia: quaedam etiam partes vniuersi possunt deficere a rectitudine rationis in quo consistit malum culpae, ergo deus cognoscit omne malum naturae poenae & culpae: cognoscit autem per bonum oppositum, quia priuatio non cognoscitur nisi per habitum, rectus enim est iudex & sui & obliqui, vt dicitur. 1. de anima, sed malum secundum Dion. lib. 4. de diuin. no. & Damasc. lib. 4. cap. nihil aliud est quam priuatio boni, ergo malum non cognoscitur nisi per bonum, sicut nec obliquum nisi per rectum, & in hoc omnes moderni concordant.

9 **QVANTVM** ad tertium in quo quidam discordant sciendum est quod de cognitione mali per bonum est duplex opinio. Quidam enim dicunt quod deus cognoscit malum per speciem boni (non cuiuscumque) sed boni quod priuat, ita scilicet quod si deus non cognosceret aliud bonum a se, nullo modo cognosceret malum secundum specialem rationem mali, & huius ratio est duplex. Prima est, quia

priuatio non cognoscitur nisi per habitum oppositum, sed oppositio habitus & priuationis est circa idem subiectum quodcumque sit illud. Deus autem non potest esse subiectum priuationis, ergo si non esset bonum nisi deus, aut non cognosceretur aliud bonum a deo nullo modo esset malum, nec cognosceretur.

10 Secunda talis est, priuatio non distinguitur a priuatione nisi quia distinguitur habitus ab habitu, sicut non differret cecitas a surditate, nisi quia differret visus ab auditu, cum enim priuatio sit negatio habitus in subiecto apto nato, ratione negationis non potest vna priuatio differre ab alia, sed magis conuenit cum ea, differunt ergo ratione habituum qui per eas negantur vel priuantur, & hoc est verum vniuersaliter non solum in priuationibus, sed etiam in negationibus quod non differunt nisi ratione eorum quae negantur. Vnde non homo & non lapis idem sunt respectu omnium, ita quod de quocumque verificatur vnum & alterum nisi respectu eorum quae negant, sed bonum diuinum non est bonum quod possit priuari, & si esset tale, nihilominus ratione ipsius non posset differre priuationes cum sit vnum, ergo per cognitionem solius boni diuini non possunt mala cognosci, saltem secundum rationem specialem mali.

11 Haec sunt rationes quarum prima probat quod si deus non cognosceret aliud bonum a se nullo modo cognosceret malum, Secunda probat quod non cognosceret malum saltem secundum rationem specialem mali.

12 Alii sunt quibus hoc non placet: dicunt enim quod hoc est expressè contra sententiam Dion. 7. de di. no. vbi asserit diuinam cognitionem luminis. Vnde dicit quod sicut lumen si esset cognitum cognosceret tenebras, non aliunde cognitionem accipiens, sed per seipsum, sic deus bonitas existens cognoscit malum quod est priuatio boni, sicut tenebra est priuatio lucis quod probat quasi e contrario praemis argumentis sic. Malum cognoscitur per bonum oppositum, sed malum opponitur bono diuino generali & speciali oppositione: ergo per bonum diuinum potest cognosci malum secundum rationem communem mali, & secundum rationes speciales malorum, maior ex dictis supponitur, sed minor probatur scilicet quod malum opponatur bono diuino generali & speciali oppositione, quia sicut deus est causa omnium communis (in quantum omnia ipsum imitantur) & est causa specialis cuiuslibet (in quantum diuersimodè a diuersis imitatur) sic omnia mala opponuntur in quantum ab arte sua discordant Deo communi oppositione & opponuntur ei speciali oppositione in quantum ab eadem diuersimodè discordant, vel deficiunt, & sic patet minor: sequitur ergo conclusio.

13 Declaratur etiam hoc per simile: sicut enim grammaticus per eandem artem cognoscit omnes congruitates in communi tanquam arti suae concordantes, & singulas congruitates in speciali tanquam specialibus regulis concordantes, & singulas incongruitates in communi & speciali tanquam discordantes ab arte sua in communi & a specialibus regulis artis, sic deus cognoscit omnia bona in communi in quantum concordant suae arti, & in speciali prout diuersimodè ei concordant, & per illam eandem artem non aliunde cognitionem accipiens, cognoscit mala in communi in quantum ab arte sua discordant, & in speciali in quantum diuersimodè discordant ab ea. nec propter hoc cognoscitur malum, nisi per bonum oppositum, quia bono diuino opponitur malum non tanquam bono quod priuat, sed tanquam bono a quo discordat, & sic intelligitur illud quod dicit beatus Augustinus. 22. de ciui. Dei, quod a natura non contrariatur Deo, sed vicium.

14 Haec sunt dicta illorum quibus impugnant primam opinionem quae tamen videtur verior, quod patet dupliciter simul probando propositum, & soluendo motum aliorum. Prima ratio est talis: deus secundum eos cognoscit bona in quantum concordant cum arte sua, mala vero in quantum ab ea discordant, sed deus non potest cognoscere quo modo aliqua discordant vel possunt discordare a sua arte, nisi praecognoscat modum quo aliqua cum ea possunt concordare, ergo deus non potest cognoscere mala nisi praecognoscendo bona causata, vel causabilia quae possunt cum arte diuina concordare. Maior patet ex di-

N. 618

etis eorum. minor declaratur, quia discordare est deuiare à concordantia sed nullus potest cognoscere quid sit deuiare à concordantia nisi cognoscat quid sit concordare cum hoc includatur in intellectu alterius, ergo nullus potest cognoscere quo modo aliqua possunt discordare ab arte nisi præcognoscat quo modo possunt cum ea concordare. Vnde grammaticus licet per eandem artem cognoscat congruum & incongruum, tamen intellectus incongrui non dependet immediate ab arte, sed mediante intellectu contrarii propter dictam causam, quia non potest sciri quid sit discordare nisi sciatur quid est concordare, & idem est de cognitione Dei respectu bonorum & malorum, quia semper intellectus negationis dependet ab affirmatione, & priuationis ab habitu quæ priuat, quia illi soli opponitur ut nomen priuationis dicit.

15 Secunda ratio talis est, malum est carentia alicuius boni debiti in esse, defectus enim boni non debiti in esse (ut defectus visus in lapide) non habet rationem mali, hæc ergo est mali ratio sine qua impossibile est intelligere malum, sed illud bonum debitum in esse cuius carentia est malum non potest esse essentia diuina quæ in nullo nata est esse nisi in suppositis diuinis in quibus necessario est, ergo est aliqua perfectio creata, ergo sine ea impossibile est intelligere malum, & sine dubio absurdum videtur quæcitas possit à quocumque intelligi sine visu, cum sit de ratione eius, est enim priuatio visus in susceptio.

16 Dicitur etiam Diony. non facit pro eis, non enim intendit ibi Diony. tradere modum quo Deus cognoscit mala, sed quo cognoscit alia à se. Dicit enim quod Deus nouit omnia antequam fierent, quia omnia continet & omnia præhabet in se tanquam omnium causa, constat autem quod non præhabet in se mala tanquam eorum causa, cum ergo dicit quod lumē si esset cognitum cognosceret tenebras non aliunde videns tenebras quam à lumine, forte per tenebras norat non priuationem solam, sed lumen participatum, & deriuatum à fonte luminis, iuxta quem modum omnis creatura Deo comparata tenebra vocatur, Ioan. 1. tenebræ eum non comprehenderunt.

17 Vel potest dici quod Deus non aliunde cognitionem accipiens cognoscit mala, quia prima ratio cognoscendi tam bona quam mala est essentia diuina, sed proxima ratio cognoscendi mala sunt bona creata quæ per mala priuantur.

Ad argumenta non respondet, quoniam sunt eadem apud Thomam.

QVÆSTIO SECVNDA.

Vtrum creaturæ sint in Deo.
Tho. 13. q. 1. ar. 4. ad primum.

Secundò queritur, vtrum creaturæ sint in Deo? Et videtur quod non, quia si creaturæ essent in Deo, aut hoc esset per essentias suas, aut per suas similitudines, non per essentias suas, quia quicquid est in Deo est ab æterno in ipso, essentia autem rerum non sunt æternæ. Nec per suas similitudines, quia quod est in aliquo secundum suam similitudinem tantum, non habet in illo propriam operationem, res autem habent in Deo proprias operationes, secundum illud Act. 17. in ipso viuimus, mouemur & sumus, ergo &c.

2 **IN CONTRARIVM** est quod dicit Ansel. monologion. 36. quod res verius sunt in deo quam in seipsis.

3 **AD IDEM** est quod dicitur in litera.

4 **RESPONSIO.** Dicenda sunt duo. Primum est quod omnes res sunt in Deo. Secundum est de modo quo sunt in eo.

5 **PRIMUM** patet de rebus creatis specialiter sic. Omnia quæ procedunt ab aliqua causa præexistunt aliquo modo in ea (sicut potentia & virtute.) Sed omnes creaturæ procedunt à Deo, ergo præexistunt aliquo modo in eo. Secundò patet idem de omnibus creatis & increatis sic, quicquid est in essentia diuina, scientia vel potentia, totum est in Deo, sed attributa & relationes & diuina personæ sunt in diuina essentia, omnia verò possibilia sunt in eius potentia, bona verò & mala sunt in eius scientia, ergo omnia sunt in Deo, quia præter hæc nihil est dare quod sub his non contineatur.

QVANTVM ad secundam sciendum est quod res creata potest dupliciter considerari. Vno modo secundum esse suum formale, & naturam propriam generis. Alio modo secundum esse virtuale suæ causæ, secundum quod dicuntur in sua causa præexistere, si consideretur res creata primo modo sic ipsa dicitur esse in Deo, quia est in Dei scientia, & potentia, non autem in Dei essentia. Cuius ratio est, quia creatura sic considerata (cum non sit in idem quod Deus) solum potest se habere ad Deum in habitu obiecti terminantis eius operationem, & non in habitu identitatis, & quia hoc nomen Deus significat suppositum cuius est agere, scientia verò & potentia significant principia actionum se extendentium ad creaturas re vel ratione, ideo creatura potest dici esse in deo & in eius scientia, & potentia, eo quod Deus scit eam, vel potest producere eam, vel producam destruere, essentia verò nihil importat per respectum ad creaturas, quia sicut à posse dicitur potentia, & à scire scientia, sic ab esse dicta est essentia. Vnde sicut aliqua dicuntur esse in Dei potentia, quia Deus potest illa, & in Dei scientia, quia Deus scit illa, ita dicuntur esse in Dei essentia, quia Deus est illa, vel quia subsistit in illa. Et quia Deus non se habet ad creaturam in habitu identitatis, neque secundum essentiam, neque secundum naturam existentiam, ideo non potest dici quod res sic consideratæ sint in dei essentia seruando proprietatem locutionis, licet enim essentia Dei non sit aliud quàm sua potentia vel scientia, tamen aliquid connotatur in nomine vnus quod non in nomine alterius, propter quod aliquid dicitur esse in vno quod non dicitur esse in altero. Si autem considerentur creaturæ secundum esse virtuale suæ causæ secundum quod in sua causa præexistunt (quod esse licet non sit creaturæ formaliter, sed potius creatoris, est tamen earum aliquo modo, quia hoc huius multipliciter dicitur ut habeatur. 2. Elen.) sic creaturæ possunt dici esse in Dei essentia, quia sunt ipsæ diuina essentia quæ est sua virtus productiua creaturarum, & sic loquitur Anselmus quod creatura in Deo est creatrix essentia, sic etiam creatura est in Dei scientia, quia Deus scit essentiam suam ut est virtus productiua creaturarum, sed non debet dici quod sit in Dei potentia, quia diuina essentia non subiacet suæ potentie ut obiectum. Et quia suppositi esse & agere, ideo quæcumque dicuntur quocumque modo esse in Dei potentia, scientia, vel essentia secundum eundem modum possunt dici esse in Deo cuius esse scire & posse.

7 Ex prædictis potest patere qualiter intelligendum est quod dicunt Aug. & Ansel. quod creatura verius esse habet in deo quam in natura propria. Hoc enim quod est verius potest esse nomen, vel aduerbiū, si sit nomen tunc est determinatiuum ipsius esse, si sit aduerbiū sic est determinatiuum huius verbi quod est habere. Primo modo ergo sensus est quod esse creaturæ in Deo est verius esse quàm esse creaturæ in propria natura, & hoc est verum, vocando esse creaturæ in Deo quod habet creatura in Deo per identitatem modo quo dictum est, (scilicet ut est creatrix essentia & esse creaturæ in sua natura esse suum formale) constat enim quod esse diuinum est verius. & perfectius quàm esse creatum, & primum habet creatura in Deo: secundum autem in seipsa. Si verò hoc quod est verius sit aduerbiū & determinatiuum huius verbi quod est habere sic est falsa propositio, & est sensus, quod illud esse quod habet creatura in Deo habet verius (id est, veriori modo) quàm illud quod habet in natura sua, & hoc est falsum, quia illud esse quod habet creatura in natura sua habet formaliter, illud autem quod habet in Deo non habet formaliter, sed solum denominatione extrinseca, eo modo quo diceretur quod sanitas hominis est in medicina, semper autem habetur verius, id est, veriori modo illud quod habetur formaliter & intrinsece, quamquam sit imperiectius, quàm illud quod habetur denominatione extrinseca solum etiam si millefies esset perfectius.

8 **AD ARGUMENTVM** in oppositum dicendum quod res creatae sunt in Deo per essentias suas, non quidem formaliter vel per identitatem, sed obiectiue, quia subsunt diuinae scientiæ, & potentie, & hoc modo sunt æternæ, quia ab æterno scitæ, & possibiles. Hoc etiam modo viuimus in ipso, mouemur, & sumus in ipso conseruante & à quo est nostrum viuere & esse, & operari.
Virum